

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministro 2021 m. rugpjūčio 30 d.
įsakymu Nr. V-1568

REKOMENDACIJOS MOKYKLOMS DĖL MOKINIŲ, TURINČIŲ KLAUSOS SUTRIKIMĄ, UGDYMO ORGANIZAVIMO

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijos mokykloms dėl mokinių, turinčių klausos sutrikimą, ugdymo organizavimo (toliau – Rekomendacijos), apibrėžia mokinių, turinčių klausos sutrikimą (toliau – mokinius), ugdymo organizavimo sąlygas ir reikalavimus mokykloms, įgyvendinančioms ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo, profesinio mokymo programas (toliau – Mokykla), prieš pradėdant mokiniui teikti ugdymą, individualaus pagalbos vaikui plano įgyvendinimą.

2. Mokykla kartu su savo savininko (dalyvių susirinkimu), savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija užtikrina ugdymo prieinamumą ir jo kokybę mokiniui, bendradarbiaudama ir konsultuodamasi su tėvais, švietimo pagalbos įstaigomis ir / ar savivaldybės vaiko gerovės komisija, Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centru, rengia ir įgyvendina mokinio individualų ugdymo planą, kurio sudėtinė dalis yra pagalbos planas, atitinkamai koreguoja / tikslina mokymosi sutartį.

3. Taikant Rekomendacijas vadovaujamosi šiais principais: svarbiausių vaiko interesų prioritetiškumo, integralumo, konfidencialumo, teisingumo, bendradarbiavimo, socialinės partnerystės, dalyvavimo, kompleksiško.

4. Mokyklai rekomenduojama paruošti Mokyklos klasę ir Mokyklos bendruomenę mokinio įtraukčiai, sudaryti sąlygas susipažinti su mokinio reikmėmis, pateikti rekomendacijas bendravimui, pristatyti gestų kalbą ir supažindinti su jos ypatumais, norintiems sudaryti sąlygas mokytis jos.

5. Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

II SKYRIUS BŪTINOS SĄLYGOS MOKINIŲ UGDYMU

6. Mokykla, priėmusi mokinį, turintį klausos sutrikimą, dėl įgimto arba įgyto klausos sutrikimo (nežymaus, vidutinio, žymaus, labai žymaus klausos sutrikimo) negalintį iki galo suvokti bei apdoroti garsinės informacijos, savarankiškai išmokti sakininės kalbos arba kurio klausos aparatu (elektroninis garso stiprinimo įrenginys, skirtas klausos sutrikimų turinčių asmenų klausai pagerinti), kochleariniu implantu (įrenginys, padedantis girdėti visiškai kurtiems arba labai žymiai neprisigirdintiems asmenims), turėtų:

6.1. sudaryti sąlygas mokiniui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams), prieš pradėdant mokiniui lankyti Mokyklą, susipažinti su Mokyklos, klasės / grupės, pagalbinių patalpų ir kitų ugdymo, ir laisvalaikio erdvių aplinka, mokytoja (-ais), švietimo pagalbos specialistais, gestų kalbos vertėju;

6.2. parinkti ugdymosi / mokymosi mokiniui vietą klasėje, kur jis turės netrukdomą matymo liniją ar atstumą nuo mokytojo, atsižvelgiant į būdus, kuriais mokinys naudojasi priimdamas

informaciją: gestų kalbos vertėju, skaito iš lūpų, naudojami vidinio ryšio garso perdavimo sistemomis (toliau – FM sistemos), kitas priemonės, jeigu mokiniui nustatytas ne tik klausos sutrikimas, bet ir kiti sutrikimai;

6.3. užtikrinti, kad klasės / grupės patalpoje fono triukšmas būtų kuo mažesnis, klasės parenkamos tos, kurios yra atokiau nuo triukšmingų vietų;

6.4. užtikrinti informacijos pateikimą vizualiai ir / ar lietuvių gestų kalba;

6.5. Mokykloje turi būti įrengti vaizdo skambučiai (šviesos signalai), šviečiantys dūmų detektoriai, klasės / grupės žodinei / garsinei / vaizdinei informacijai pateikti, atsižvelgiant į rekomendacijas, iš anksto naudojamose Mokyklos mokymosi aplinkose;

6.6. užtikrinti mokinio psichologinį komfortą klasėje, Mokyklos bendruomenėje;

6.7. sudaryti sąlygas mokytojams, švietimo pagalbos specialistams, mokytojo padėjėjams įgyti reikalingų žinių ir kompetencijų ugdyti mokinių ir susipažinti su mokymo strategijomis klasėje, jei joje yra klausos sutrikimų turintis mokinys, susipažinti su lietuvių gestų kalba ir mokytis jos, bendradarbiaujant su Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centru.

III SKYRIUS PAGALBOS MOKINIUI PLANO RENGIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

7. Ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo mokinio priėmimo mokytis Mokykloje arba iki einamųjų metų mokslo metų pradžios organizuoti Mokyklos vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) posėdį tiesiogine, nuotoline ar mišria forma, kuriame dalyvauja mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai, ugdysiantys mokinių, mokinys ir jo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą, Mokyklos savininko (dalyvių susirinkimo), savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos įgaliotas atstovas, kiti galintys teikti metodinę, konsultacinę pagalbą Mokyklai dėl būtinų sąlygų mokiniui ugdytis sudarymo Mokykloje.

8. VGK posėdyje:

8.1. turi būti aptartos pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos teiktos rekomendacijos mokiniui, siūlymai ugdymo programai įgyvendinti ir Mokyklos fizinei aplinkai pritaikyti arba jau įgyvendintas pagalbos mokiniui planas (toliau – Planas), svarstoma dėl jo pratęsimo, tikslinimo, nutraukimo;

8.2. išklausomas mokinys ir jo tėvai (globėjai, rūpintojai), atstovai pagal įstatymą;

8.3. įvertinamos esamos kliūtys ir sunkumai, kuriuos Mokykloje galėtų patirti mokinys ir kurie varžytų jo savarankiškumą, todėl reikėtų pašalinti įmanomai greičiausiu būdu;

8.3. išklausomi mokytojai ir išsiaiškinama, kokia metodinė, konsultacinė pagalba jiems bus reikalinga, kad būtų įgalinti teikti ugdymosi poreikius atliepiančią ugdymą mokiniui, ir kas ją suteiks;

8.4. priimamas sprendimas dėl Plano mokslo metams sudarymo, atnaujinimo, pratęsimo, keitimo ir jo integravimo į individualų ugdymo planą, numatomi Plano įgyvendinimo stebėsenai reikalingi periodiškai susitikimai rezultatams aptarti, sudaroma Plano rengėjų grupė ir iš jos paskiriamas koordinuojantis asmuo;

8.5. svarstomas sprendimas: VGK Planui pritaria ar prašo patikslinti pagal pateikiamas pastabas ir teikia siūlymą Mokyklos vadovui tvirtinti. Jei į VGK kreipiasi Planą koordinuojantis asmuo, mokinys ar jo tėvai, atstovai pagal įstatymą, VGK inicijuoja Plano keitimą, atnaujinimą ar jo veiksmingumo vertinimą, priima tolesnius sprendimus dėl Plano.

9. Plano įgyvendinimą koordinuojantis asmuo kartu su Plano rengėjų grupe parengia Planą ir teikia jį VGK aprobuoti ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 10 d. arba iki Mokyklos ugdymo plano patvirtinimo. Mokslo metų eigoje mokiniui nustatius specialiuosius ugdymosi poreikius, Planas jam turi būti parengiamas per 15 darbo dienų nuo tėvų (globėjų, rūpintojų) pateiktos Mokyklai pažymos apie mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius arba nuo atvykimo į specialiojo ugdymo centrą mokytis.

10. Plane turi būti:

10.1. numatyti mokinio ugdymo(si) ir švietimo pagalbos teikimo formos ir būdai;

10.2. rekomenduojami ugdymo metodai ir būdai mokytojui;

10.3. pateikti bendrųjų ugdymo planų individualizavimo aspektai mokiniui, mokymosi ir švietimo pagalbos tvarkaraščiai, planuojami individualūs ugdymosi pasiekimai, lietuvių gestų kalbos pamokos, tarties, kalbos mokymo ir klausos lavinimo pratybos, numatytas darbo kompiuteriu įgūdžių formavimas, kompensacinių priemonių ir techninės pagalbos priemonių naudojimas ir pagalba mokytojui ir mokiniui jomis naudotis ar taikyti, suplanuotas laikas mokymuisi ir bendravimui, jei mokosi keli skirtingo amžiaus mokiniai, turintys klausos sutrikimą, numatyta, kaip ir kur Mokinsys puoselės kurčiųjų kultūrą, turės sąlygų puoselėti savo lietuvių gestų kalbą ir kt. priemonės;

10.4. sudaryta pagalbos mokiniui specialistų komanda: surdopedagogo, logopedo, lietuvių gestų kalbos vertėjų – specialistų, verčiančių iš lietuvių gestų kalbos į lietuvių (žodinę) kalbą ir atvirkščiai – iš lietuvių kalbos į gestų kalbą, specialiųjų mokymo priemonių ar pan.;

10.5. rekomendacijos naudojamoms mokymo(si) priemonėms, kurios turi būti vizualios, elektroninėse laikmenose, kad mokinsys turėtų galimybę susipažinti iš anksto su ugdymo proceso metu naudojamais terminais ir dalykų žargonais, svarbu juos paaiškinti iš anksto, pateikiant paaiškinimus gestų kalba ar raštu, kt.;

10.6. rekomendacijos mokymosi vietai ir jai parinkti (ne toliau kaip trečioje eilėje, kad gerai matytų mokytoją, pagal galimybę stalus išdėstant puslankiu (U forma), kad mokinsys galėtų matyti mokytojo ir mokinių veidus, ir lūpas);

10.7. suplanuotos tos pačios pagalbos mokinio pasirinktose neformaliojo vaikų švietimo veiklose kaip ir pamokose.

11. Įgyvendindama Planą Mokykla:

11.1. kartu su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) aptaria, kaip bus informuoti apie mokinio klausos sutrikimą mokinio klasės draugai nepažeidžiant asmens duomenų saugą reglamentuojančių teisės aktų;

11.2. individualiai pritaiko mokiniui informacijai perduoti reikalingą aplinką (prireikus kreipiasi į savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, dalyvių susirinkimą (savininką) dėl papildomų resursų skyrimo);

11.3. pritaiko ugdymo turinį (ugdymo metodus ir būdus, medžiagą, priemones, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimą), atsižvelgdama į individualius mokinio gebėjimus, poreikius ir klausos sutrikimą bei sudarytą Planą;

11.4. numato tinkamiausius ugdymo(si) ir informacijos perdavimo metodus / būdus. Rekomenduojami ugdymo metodai:

11.4.1. **dvikalbis ugdymas**, kurio pagrindą sudaro dviejų kalbų (lietuvių ir lietuvių gestų) mokėjimas ir reguliarus vartojimas. Dvikalbystė kurčiųjų ugdyme reiškia, kad kurtiesiems vaikams lietuvių gestų kalba yra pirmoji kalba, o lietuvių kalba, kurią jie išmoksta vėliau, yra antroji. Antrosios kalbos mokoma kaip užsienio kalbos. Lietuvių gestų kalba yra mokymo(si) ir bendravimo kalba, be to, Mokykloje tai yra ir mokomasis dalykas;

11.4.2. **totalioji komunikacija** – lietuvių kalba besiremiančių komunikacijos būdų – kalbėjimo, skaitymo iš lūpų, skaitymo, rašymo, klausos likučių naudojimo, kalkinės gestų kalbos – visuma;

11.4.3. **žodinis arba grynai garsinis metodas** – kai mokinio ugdymas(is) remiasi vien žodine kalba padedant įvairioms kompensacinėms priemonėms.

12. Mokyklos vadovas:

12.1. skiria resursus Planui įgyvendinti, mokyklos fizinei aplinkai pritaikyti, sąlygoms veiksmingo ugdymo teikimui sudaryti, papildomoms švietimo pagalbos specialistų pareigybių steigimo (surdopedagogo, gestų kalbos vertėjo ir kt. specialistų) ar paslaugos pirkimo, specialiųjų mokymo ir techninės pagalbos priemonėms, skirtoms ugdymui, įsigyti ir kitoms reikiamoms priemonėms, šalinančioms kliūtis mokiniui ugdytis;

12.2. vadovaudamasis asmens duomenų saugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis kartu su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), aptaria, kaip, esant poreikiui, bus informuoti apie mokinio klausos sutrikimą mokinio klasės draugai, mokyklos bendruomenė;

12.3. prireikus kreipiasi į Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, dalyvių susirinkimą (savininką) dėl papildomų resursų skyrimo Planui įgyvendinti ir fizinei aplinkai pritaikyti.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Mokykla, organizuodama mokinių ugdymą, prireikus bendradarbiauja ir konsultuojasi su kitomis klausos sutrikimą turinčių mokinių ugdymą įgyvendinančiomis Mokyklomis, Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centru, tėvų asociacijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, viešojo ir privataus sektoriaus įstaigomis, teikiančiomis pagalbą sutrikusios klausos asmenims ir jų šeimoms.

14. Rekomendacijomis vadovaujasi Mokyklos, ugdančios mokinius, ir neformaliojo vaikų švietimo bei formalųjį švietimą papildančio ugdymo Mokyklos, kiti švietimo teikėjai, ugdančios ar ketinančios teikti švietimo paslaugas mokiniams.
